

2025-10-29

S2025/01127

Till Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sl@regeringskansliet.se

Remissvar Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62)

Fysioterapeuterna tackar för möjligheten att lämna synpunkter som vi främst inriktat på kap 3.4 om ett utökat statligt ansvar för hälso- och sjukvården och 3.5 om stärkt och förbättrad statlig styrning.

3.1 Kommitténs bedömning av ett helt statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården

3.2 Kommitténs bedömning av ett delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården

Fysioterapeuterna har inte tagit ställning i fråga om helt statligt huvudmannaskap. Vi konstaterar att kommittén bedömer att det inte finns ett brett parlamentariskt stöd för en så omfattande och genomgripande förändring.

Kommittén avråder från ett delvis statligt huvudmannaskap då det med tre huvudmän skulle finnas risk för nya samverkansutmaningar och gränsdragningar som inte skulle medföra positiva effekter för patienterna. Fysioterapeuterna har tidigare framfört att den kommunala primärvården borde ingått i kommitténs uppdrag. *Fysioterapeuterna har inte tagit ställning* till delvist statligt huvudmannaskap, det skulle vara svårt då kommunerna inte varit med.

Fysioterapeuterna fokuserar på de delar som skulle kunna beredas vidare av regeringen; kommitténs bedömningar om ett utökat statligt ansvar för hälso- och sjukvården, främst kompetensförsörjningen (3.4) och bedömningar och förslag om stärkt och förbättrad statlig styrning (3.5).

3.4 Kommitténs bedömning av ett utökat statligt ansvar för hälso- och sjukvården

3.4.2 Kompetensförsörjning

Kommittén bedömer kompetensförsörjningen som en av de största hållbarhetsutmaningarna för hälso- och sjukvårdssystemet. Kommittén föreslår att staten bör ta ett utökat ansvar för kompetensförsörjningen och att regeringen bör se över formerna.

Fysioterapeuterna ser en oroande utveckling där tillgången till fysioterapeuter inte möter behoven i samhället. Bristen påverkar både patientsäkerheten, patienters tillgång till vård och arbetsmiljön för våra medlemmar.

Fysioterapeuterna vill bidra i de sammanhang där ett utökat statligt ansvar tar form.

Fysioterapeuterna välkomnar att kommittén lyfter fram att arbetsmiljön spelar en stor roll för rekryteringen. Det behövs en rad åtgärder för att rekrytera, behålla och skapa förutsättningar för professionen att verka i en evidensbaserad och patientsäker vård. Arbetsmiljön och arbetsvillkoren måste sättas i fokus för att kunna attrahera nya medarbetare. Det krävs ett systematiskt strukturerat arbete gällande kompetensutveckling, karriärmöjligheter, vidareutbildning och fortbildning. Dessa frågor är till största delen ett arbetsgivaransvar, men staten kan ta ett större ansvar i delar.

Alla arbetsgivare ska ha ett aktivt systematiskt arbetsmiljöarbete. Kunskapen om vad som ger en god arbetsmiljö finns, på arbetsplatsen, hos de fackliga parterna och externt hos partsgemensamma organisationer. Arbetsgivaren måste säkerställa en hälsosam arbetsbelastning, medarbetarna behöver involveras och det måste finnas en balans mellan krav och resurser. Det är inte rimligt att varannan fysioterapeut i en undersökning av Fysioterapeuterna, på grund av arbetsbelastningen har funderat på att antingen byta arbetsplats, lämna yrket eller börja jobba på bemanningsföretag.¹

När det gäller *kompetensutveckling* uppger i samma undersökning, ungefär var tredje (30 procent) att de inte erhållit den fortbildning de behöver för att kunna bedriva en god och säker vård. Drygt fyra av tio (42 procent) anser att förutsättningarna för att upprätthålla och utveckla kompetensen var små till mycket små.²

Fysioterapeuterna anser att regeringen bör gå vidare med viktiga steg som redan tagits genom förslag av Behörighetsutredningen, bl a om fortbildning, se

¹ *Varannan överväger att lämna* - En rapport om fysioterapeuters arbetsmiljö. Medlemsundersökning 2024. (Fysioterapeuterna 2024). Fysioterapeuterna genomförde 2024 en medlemsundersökning som skickades ut till 10 001 av Fysioterapeuternas medlemmar. Närmare 3700 yrkesverksamma fysioterapeuter svarade.

² *Fortbildning – en bristvara* - En rapport om fysioterapeuters tillgång till fortbildning. Medlemsundersökning 2024 (Fysioterapeuterna 2025).

Fysioterapeuternas remissvar [starkt-patientsakerhet-genom-ratt-kompetens-sou-2025_63-s2025_01126.pdf](#) och med delar i detta betänkande.

Fysioterapeuterna anser att regeringen skyndsamt bör tillsätta en ny utredning om fysioterapeuternas *specialistutbildning*, i enlighet med Behörighetsutredningens bedömning. Tillgången till specialiserad fysioterapi är idag för låg samt ojämnt fördelad geografiskt över landet och mellan de olika specialiteterna. Fysioterapeuterna inrättade den nuvarande specialistutbildningen år 1993. En utveckling och reglering måste ske inom såväl praktiska, finansiella som systemmässiga områden för att skapa en hållbar och kvalitetssäkrad specialistutbildning, detta kan bara ske genom en författningsreglerad utbildning. En utmaning är bl. a. tillgången till specialistutbildningstjänster och specialisttjänster.

Fysioterapeuterna anser att fysioterapeuters *grundutbildning* behöver förlängas till avancerad nivå, i linje med andra vårdyrken, för att säkerställa att fysioterapeuter får möjlighet att tillgodogöra sig den kompetens som dagens och framtidens vård kräver. Därtill bör utbildningsplatser utökas och tillräckligt många VFU-platser krävs för att möta den växande efterfrågan inom vården.

Fysioterapeuterna vill även lyfta fram vikten av att *förenade anställningar* utökas i antal inom fysioterapi och breddas till regional-, och kommunal öppenvård samt privata vårdgivare. Det finns inte tillräckligt med anställningsformer där undervisning, forskning och kliniskt arbete kan förenas. Med denna utveckling riskerar den fördjupade teoretiska kunskapen och vidare klinisk forskning att komma långt ifrån den patientnära vården, vilket är olyckligt.

3.5 Kommitténs bedömningar och förslag om stärkt och förbättrad statlig styrning

Fysioterapeuterna delar kommitténs bedömning om att statens styrning är splittrad och att mängden styrsignaler är omfattande. Fysioterapeuterna anser att det behövs en mer långsiktig styrning, där staten tar ansvar för strategiskt viktiga frågor, men tar ett steg tillbaka från detaljerna. Vi delar också bedömningen om att statens ansvarsutkrävande och kontroll bör stärkas.

Fysioterapeuterna är positiva till kommitténs förslag om att riktade statsbidrag bör användas endast i undantagsfall, och att det bör fastställas tydliga kriterier för när riktades statsbidrag får användas. Vi menar att vården inte ska vara en arena för kortsiktiga politiska initiativ. Det behövs långsiktiga spelregler och uthållighet. Det behöver synas i såväl hur statsbidrag och medel fördelas som i

hur besluten fattas. Huvudprincipen bör vara generella statsbidrag som leder till mer långsiktiga satsningar.

Fysioterapeuterna vill lyfta fram några områden där en tydligare statlig styrning kan göra skillnad.

Det behövs en styrning och finansiering som stödjer att vården ska främja hälsa och förebygga ohälsa, samt ge rehabiliterande insatser. Ur ett långsiktigt perspektiv håller det inte att fokusera enbart på akuta insatser. För hälsa och för möjlighet att kunna leva det liv man vill leva fullt ut, och för samhällets möjlighet att klara en åldrande befolkning med större behov, behöver också hälsofrämjande insatser och rehabiliterande åtgärder stärkas. Rehabilitering blir ofta ett parallellt spår till övrig hälso- och sjukvård, vilket är olyckligt och befarar att försena återhämtningen. Det skapar stuprör som leder till en ineffektiv vård.

Fysioterapeuterna har framfört till Socialstyrelsen, i arbetet med regeringsuppdraget om en nationell rehabiliteringsstrategi, att en nationell samordnande funktion för kunskapsstöd, uppföljning och integration med andra områden bör etableras. I arbetet med en strategi för rehabilitering ingår också insatsen hjälpmedel. Ett område som vi inom Fysioterapeuterna ser väl lämpar sig för ökad statlig styrning och reglering. Idag är det stora skillnader i landet mellan utbud, kostnader och regelverk vilket leder till ojämlikhet för patientgrupper. Ett annat regeringsuppdrag som kan ge underlag för eventuella åtgärder är utvärderingen av primärvårdens lagreglerade grunduppdrag, som nu också tydligt omfattar rehabilitering, som Myndigheten för vård och omsorgsanalys har.

Socialstyrelsen och flera myndigheter samverkar med regionernas gemensamma organisation för *kunskapsstyrning*. Det är en brist att det ofta saknas en bred representation av kompetenser i kunskapsstyrningen. Även det påverkar styrningen av resurser och insatser.

Fysioterapeuterna anser att det behövs en genomlysning av *vårdvalens* konsekvenser och inverkan på såväl målet om en jämlik vård som arbetsmiljö och förutsättningar för vårdens medarbetare. Det gäller särskilt hur ersättningssystemen styr. I Fysioterapeuternas medlemsundersökning 2024 var

det mer än hälften av de svarande fysioterapeuterna som upplever etisk stress till följd av ekonomiska och organisatoriska orsaker.³

Fysioterapeuterna anser även att möjlighet till *småskalig privat vårdverksamhet* är en mycket viktig del av valfriheten i hälso- och sjukvården och bör värnas. Fysioterapeuterna har noterat att Produktivitetskommittén i sitt slutbetänkande Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96) anser att systemet med privatpraktiserande fysioterapeuter verksamma genom den nationella taxan ska avslutas genom att LOF upphävs. Kommittén hänvisar till *Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd*, Ds 2023:23. Fysioterapeuterna har i remissvar motsatt sig förslagen i Ds 2023:23 innan det finns ett för små vårdgivare fungerande alternativt upphandlingssystem på plats. Fysioterapeuterna framförde att Ds 2023:23 inte tillräckligt tydligt belyste och problematiserade kring konsekvenser för patienter, kompetensförsörjning av fysioterapi och företag.

Fysioterapeuterna vill också lyfta fram att den svenska hälso- och sjukvården är fragmentiserad även genom avsaknaden av en mer *nationell digital infrastruktur* för samtliga professioner. Både på nationell och internationell nivå sker idag många utvecklingsarbeten inte minst European Health Data Space och E-hälsomyndighetens arbeten. Det är av största vikt att alla professioners behov och perspektiv beaktas i dessa arbeten och att det leder till en nationell och internationell gemensam ram.

Med vänlig hälsning

Cecilia Winberg

Ordförande Fysioterapeuterna

³ *Fysioterapeuters arbetsmiljö och fortbildning – en utmaning för primärvården* - En rapport baserad på Fysioterapeuternas medlemsundersökning 2024. (Fysioterapeuterna 2025). Fysioterapeuterna genomförde 2024 en medlemsundersökning som skickades ut till 10 001 av Fysioterapeuternas medlemmar. Närmare 3 700 yrkesverksamma fysioterapeuter svarade på enkäten varav 1394 angav att de arbetar inom den regionala primärvården. Det utgör ungefär var tredje fysioterapeut i den regionala primärvården.